

ΣΚΙΤΣΑ

Α'. Δημοσθένης Βουτυράς.

Ρεαλιστής δραματιζόμενος. Ἐπάνω εἰς φόντα ὡμὰ ρεαλιστικά· δραματίζεται ἐλκυστικὰς ἀπιθανότητας, ὡραίας ἀσυναρτησίας, διὰ μέσου τῶν ὁποίων διαγράφονται ψυχικὲς καταστάσεις ἐλάχιστα ἰσορροπημέναι, ἄρρωστες κατὰ κανόνα, χωρὶς θεληματικότητα, ἔρμια μιᾶς σκοτεινῆς Μοίρας, μιᾶς κἀκομοιρίας ἐπιμόνου, ἀδυσωπήτου, κάποτε φρικιαστικῆς. Τὸ φρικιαστικὸν αὐτὸ γαργάλισμα τῶν νεύρων, οἱ θαυμασταὶ τοῦ τὸ ὀνομάζουσι πνοὴν ἀνωτέρας τέχνης. Ἴσως νὰ ἔχουν δίκαιον. Ὅσες ὅμως φορές τὰ μάτια τῆς ψυχῆς τοῦ διετήρησαν τὴν διαύγειάν των καὶ ἐκύτταξαν τὴν Ζωὴν κατὰματα, μὲ ἰσορροπημένην ἔντασιν, τὸ κατ' οὐσίαν σημαντικὰ δυνατόν τάλαντον τοῦ κ. Βουτυρά κατορθώνει καὶ ἀποδίδει εἰκόνας πραγμάτων καὶ ψυχικὰς συγκρούσεις θαυμαστῆς, ὁμολογουμένως, ζωῆς καὶ δροσερότητος («Παπᾶς Εἰδωλολάτρης»).

Ὁ κ. Βουτυράς δὲν εἶνε ὀπαδὸς τῆς ἐπιστημονικῆς λογικῆς. Οὐτε λάτρης ἰδεῶν. Οὐτε πλαστικὸς ρυθμιστὴς τῶν γεγονότων μὲ τὰ ὁποῖα πλέκει τίς ἱστορίες του. Δὲν ἀγαπᾷ νὰ ἐξαντλῆ τὰ θέματά του. Προτιμᾷ νὰ φαίνεται ὅτι μᾶλλον τὰ σκισάρει. Γνωρίζει ὅμως νὰ προσδίδῃ πολλάκις, (ἂν ὄχι πάντα), τόσην ὑποβλητικότητα εἰς τὸ σκισάρισμά του, ὥστε νὰ παρασέρνῃ καὶ τοὺς πλέον πιστοὺς ὀπαδοὺς τῶν κλασσικῶν, λεγομένων, κανόνων.

Τὸ ὄφος τοῦ κ. Βουτυρά εἶνε ἄνισον. Ἄσταθές. Ἄκαμψον. Ἄλλοτε ἀκριβολόγον μὲχρι σχολαστικότητος, ὀξύ, γοργόν, ἄλλοτε πλαδαρόν, ρεμβῶδες. Ἡ γλῶσσά του παρδαλή. Ἰδιόρρυθμος. Ἐξ ἴσου ἐνοχλητικὴ καὶ διὰ τοὺς ψυχαραστὰς καὶ διὰ τοὺς ὀπαδοὺς τῆς «ὀμιλουμένης καθαρευούσης».

Ἰψώνεται, ὅπωςδήποτε, ἠ πρωτοτυπία τοῦ ἐνδιαφέροντος τούτου συγγραφέως ἔπάνω ἀπὸ τὰς μελαγχολικὰς προσπαθείας πολλῶν ὀμοτέχνων του, μὲ ὑπεροχὴν ἀναμφισβήτητον.

Β'. Λεῶνος Μελάς.

Εἰσώρμησεν εἰς τὴν Λογοτεχνίαν ὡς κατακτητῆς. Ἐγέννησεν ἰσχυρὰς ἐλπίδας ὡραίας ἐξελιξέως. Ἐπιστεύθη, ἐπὶ στιγμὴν, ὅτι ἦλθεν ὁ πρῶτος παράκλητος τοῦ νεοελληνικοῦ θεάτρου.

Ἐξαφνα, σὰν νὰ ἐστεῖρευσε τὸ περίσσευμα τῆς καρδίας του, ὁ κ. Μελάς μετετόπισε τὸ κέντρον τῆς ψυχικότητός του εἰς τὸν ἐγκέφαλον. Ἐδύθησε, μὲ σκληρὰν ἀκαμψίαν, τὴν λογικευτικὴν του δίψαν εἰς αὐτὴν τὴν οὐσίαν τῆς καλλιτεχνικῆς τοῦ ἰδιοσυγκρασίας. Καὶ τὴν ἐπλήγωσεν ἐπικίνδυνα. Μὲ ἀνταίσθητικὴν θεληματικότητα, ἀπεμάκρυνε τὰς ὡραίας ἀμφιβολίας, τὰ χρυσάνθεμα κάθε κήπου ἀγνὰ καλλιτεχνικοῦ.

Ἐφιλοδόξησεν ὑπὲρ τὸ δέον τὸν ρόλον τοῦ «πανσέρ». Ἀπὸ πενταετίας περίπου, ὁ κ. Μελάς κατατρίβεται εἰς ὀρμητικότητας κομματικῶν ἀρθρογραφιῶν, ἐν ὀνόματι τῆς «Καθαρᾶς Λογικῆς». Οἱ νοσταλγοὶ τοῦ καλοῦ του ταλάντου, πιστεύουν ὅτι θὰ ξαναγυρίσῃ εἰς τὴν τέχνην ὁ ἄσωτος υἱός. Θὰ εἶναι πάντα εὐπρόσδεκτος.

*
* *

Εἶχε βρῆ, ὥστόσο, τὸν δρόμον τὸν καλὸν ὁ κ. Μελάς, εἰς τὰς θεατρικὰς του ἀποπείρας. Ἐκτὸς τοῦ τεχνικοῦ μέρους, εἰς τὸ ὅποιον, κατὰ κοινὴν ὁμολογίαν, ἀνεδείχθη δόκιμος, ἢ εἰλικρινῆς προσπάθεια μὲ τὴν ὁποίαν ἔθιξε κάποια κοινωνικὰ θέματα ζωτικώτατα, τὸ χωρὶς περιστροφᾶς ξετίναγμα μερικῶν καταφώρων προλήψεων, ἐσχημάτισαν γενικῶς ἓνα συμπαθὲς ρεῦμα ὑπὲρ τοῦ καλοῦ συγγραφέως, ἀπὸ τὴν διορατικότητά τοῦ ὁποῖου ἤλπισαν πολλὰ οἱ αἰσθανόμενοι τὴν δίψαν τῶν εἰλικρινῶν ἀγώνων.

Ἄλλ' ὁ κακὸς δαίμων τῆς δημοσιογραφικῆς φιλοδοξίας ἔθεσε τελείαν καὶ παῦλαν εἰς τὸ φιλολογικὸν ἔργον τοῦ κ. Μελά. Κινδυνεύει, τώρα, νὰ δικαιώσῃ τὴν κακεντρεχῆ παρατήρησιν συναδέλφου του, ὑποστηρίζοντος ὅτι ἡ ἐνδόμυχος ἐπιθυμία τοῦ κ. Μελά εἶναι νὰ ἐξελιχθῇ εἰς δόκιμον πολιτικὸν ἀρθρογράφον

Γ'. Νίκος Καρβούνης.

Ἰδιοσυγκρασία Μαβιλίζουσα. Σκέψις ἀριστοκρατικῆ. Προσηλωμένη μονοκόμματα, μὲ ἔκστασιν, εἰς μίαν ὠραίαν πατριδολατρείαν.

Ἐλαβε μέρος εἰς τὸν ἠπειρωτικὸν ἀγῶνα, ὡς ἐρυθροχίτων, ὑπὸ τὸν κόμιτα Ρώμαν. Ἐξετέλεσε τὴν *πραῖξιν* αὐτὴν, μὲ τὴν ἀφελῆ ψυχικὴν διάθεσιν ἀληθινοῦ εὐπατρίδου. Μὲ τὴν ἰδίαν ἀπλὴν χαρὰν μετέσχε τῶν μακεδονικῶν ἀγώνων, τῶν βαλκανικῶν πολέμων καὶ τῆς μικρασιατικῆς ἐκστρατείας. Ἄν ἀκολουθοῦσε τὸ στρατιωτικὸν στάδιον, θὰ ἔφθανε, χωρὶς πολὺν κόπον, εἰς ὑψηλὰς βαθμίδας τῆς στρατιωτικῆς ἱεραρχίας. Θὰ περιώριζεν ὅμως τὴν ψυχικὴν του χαρὰν μέσα εἰς τοὺς ἀσφυκτικοὺς κύκλους τῆς ἐπαγγελματικότητος. Θὰ ἐξανέμιζε τὴν ποίησιν ποῦ ἀναδλύζει ἀπὸ τὴν ἐθελοντικὴν στρατιωτικὴν ζωὴν, τὴν ἀπηλλαγμένην ἀπὸ τὴν πομπώδη ἐπαγγελματικὴν ἐπισημότητα.

*
* *

Ὅσάκις συμβαίνει νὰ μὴν εἶναι πολεμιστῆς, ὁ κ. Καρβούνης δημοσιογραφεῖ. Συχνότατα κάμνει καὶ τὰ δύο, μὲ ψυχικὴν ἀνεσιν ἀξιοσημείωτον. Ὡς δημοσιογράφος, δὲν ἀνέχεται τὴν ρουτίαν. Εἴτε ἀρθρογραφεῖ, εἴτε λαμβάνει συνεντεύξεις, εἴτε περιγράφει, ἐξυψώνει πάντοτε τὰ θέματά του εἰς ἐπίπεδα ἀνωτέρας ψυχικότητος. Τὰ πλαισιώνει μὲ τὸ κομψόν, τὸ ἀρρενωπόν, τὸ συνθετικόν, τὸ ἀκριβολόγον του ὕφος. Τὰ ἐμφανίζει μὲ ὅλα σχεδὸν τὰ γνωρίσματα τοῦ λογογραφήματος, ἀδιαφορῶν διὰ τὴν σπατάλην τοῦ ταλάντου του, σκορπισμένου μὲ ἀ-

πλοχεριάν ἀμέριμνον εἰς τὰς ἐφημέρους στήλας τῆς δημοσιογραφικῆς ἀδηφαγίας.

Ἡ διαρκῆς του δρᾶσις, ἐλάχιστον τοῦ ἀφήνει καιρὸν διὰ καθαρῶς λογοτεχνικὴν παραγωγὴν. Κρίμα. Ἡ λεπτὴ ἰδιοσυγκρασία τοῦ κ. Καρβούνη θὰ ἔδιδεν, ἴσως, μερικὰς καλὰς σελίδας εἰς τὴν Λογοτεχνίαν μας.